

Seçili Ülkeler Üzerine Haftalık Menşe Ülke Bilgisi (MÜB) Güncellemesi

22 – 28 Mart 2025

İçindekiler

Demokratik Kongo Cumhuriyeti	2
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	2
Sivil Toplum Kuruluşları.....	3
Irak	5
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	5
Sivil Toplum Kuruluşları.....	5
İran	6
Devlet Kurumları	6
Medya	6
Araştırma Kurumları.....	7
Orta Afrika Cumhuriyeti	8
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	8
Somali	9
Devlet Kurumları	9
Sivil Toplum Kuruluşları.....	9
Medya	9
Sudan	11
Medya	11
Araştırma Kurumları.....	12

Demokratik Kongo Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Güney Afrika Kurum Dışı Bölge Güncellemesi #9: Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin Doğusunda Durum, 28 Mart 2025:**

<https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/unhcr-southern-africa-regional-external-update-9-eastern-drc-situation-28-march-2025>

Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda güvenlik durumu, istikrarsızlığını korumaktadır. İntikam amaçlı öldürmeler ve kaçırmalar dahil olmak üzere insan hakları ihlalleri bildirilmeye devam etmiştir. Walikale, Rutşuru, Masisi, Nyiragongo, Lubero ve Fizi gibi bölgelerde, silahlı grupların öldürme (genellikle intikam amaçlı), kaçırma ve yaygın cinsel şiddet dahil olmak üzere ağır insan hakları ihlalleri işlediğine dair raporlar, acil koruma, destek ve hesap verebilirlik ihtiyacını vurgulamaktadır.

- **Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA), Demokratik Kongo Cumhuriyeti İturi Üzerine 1. Son Dakika Güncellemesi: Djugu bölgesindeki Fataki'de yaşanan şiddet olayları, yerinden edilmeye yol açarken insani erişimi baltalıyor, 27 Mart 2025:**

<https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/democratic-republic-congo-flash-update-1-ituri-violence-fataki-djugu-territory-causing-displacement-and-hindering-humanitarian-access-27-march-2025>

Djugu'daki Fataki sağlık bölgesinde güvenlik durumu, CODECO silahlı grubu ve Uganda silahlı kuvvetleri (UPDF) arasındaki çatışmalar nedeniyle 18 Mart 2025 tarihinden bu yana hızla kötüleşmektedir. Artış gösteren şiddet olayları, özellikle yerinden edilmiş sivilleri ve kritik altyapı unsurlarını hedef almaktadır. 24 Mart 2025 tarihinde, Loda yerinden edilme alanına düzenlenen saldırıda altı kişi ölmüş, altı kişi de yaralanmıştır. Şiddetteki artış, toplu yerinden edilmelere yol açmıştır. Fataki ve Djugu Merkezinden gelen 17,000'den fazla kişi Bule ve Bunia'ya sığınırken 10,000 kişi ise güvenlik için bir Birleşmiş Milletler barış gücü üssünün yakınlarında toplanmıştır. Ocak 2025'ten bu yana, birden fazla sağlık bölgesinde 100,000'den fazla kişinin yerinden edilmesine yol açmıştır. Temel hizmetlere erişim ciddi şekilde etkilenmiştir. Barınma, içme suyu, sağlık hizmetleri ve cinsel şiddetten korunmaya yönelik acil ihtiyaçlar bulunmaktadır.

Yollar, çatışmalar nedeniyle kullanılamaz hale gelmiş, topluluklar dış dünyadan soyutlanmış ve altı insani yardım kuruluşunun faaliyetlerini askıya almak zorunda kalması sonucu 300,000'den fazla kişinin hayat kurtarıcı yardımlara erişimi kesilmiştir. 169,000 kişiye hizmet sağlayan Fataki Genel Sevk Hastanesi tehditler nedeniyle kapanmak zorunda kalırken Djugu Merkezi sağlık tesisi yağmalanmış ve yakılmıştır. Binlerce çocuğun eğitime erişimlerini kaybetmesi, silahlı gruplar tarafından zorla silah altına alınma riskini artırmıştır. Devam eden yerinden edilmeler ve temel hizmetlerin kesintiye uğraması sonucu durum, kritikliğini korumaktadır.

- **Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (UNSC), Birleşmiş Milletler Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde İstikrar Misyonu: Genel Sekreter'in Raporu, 20 Mart 2025:**

<https://docs.un.org/en/S/2025/176>

Ocak 2025'ten bu yana, Birleşmiş Milletler Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde İstikrar Misyonu (MONUSCO) bölgesindeki güvenlik durumu, Ruanda Savunma Kuvvetleri tarafından desteklenen 23 Mart Hareketi'nin (M23) saldırısı nedeniyle kötüleşmiştir. M23, Minova, Bukavu ve Kamanyola gibi

birden fazla stratejik şehrin yanı sıra Kivu Nehri kıyısının kontrolünü ele geçirmiştir. Ituri, Kuzey Kivu ve Güney Kivu'da, Kongo Silahlı Kuvvetleri'nin milli seferberlik girişimlerinin yanı sıra çok sayıda yabancı askeri birlik varlığı gözlemlenmiştir.

MONUSCA, 1,044 sivil ölümünün ve yüzlerce yaralanmanın yaşandığı 614 güvenlik olayı kaydetmiştir. Sivil ölümlerinin çoğunluğundan, Müttefik Demokratik Güçler (ADF) sorumludur. İnsan hakları ihlalleri, özellikle kaçırma, zorla silah altına alma (çocuk askerler dahil olmak üzere) cinsel şiddet ve yargısız infaz raporlarının geldiği M23 kontrolündeki bölgelerde olmak üzere artış göstermiştir. Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler herhangi bir emniyet güvencesi olmadan geri dönmek zorunda kalmış ve hastaneler basılmıştır. Etnik gerginlikler derinleşmiştir. Banyamulenge ve Tutsi grupları dahil olmak üzere belirli toplulukları hedef alan nefret söylemi ve şiddet olayları belgelenmiştir. Ituri'de, toplu öldürmelerin çoğunluğundan CODECO ve ADF sorumludur ve Aralık 2025'te, şiddet olaylarında ciddi bir artış yaşanmıştır. Ek olarak, MONUSCA, silah altına alma, öldürme, cinsel şiddet ve okullara ve hastanelere saldırılar dahil olmak üzere çocuk haklarının yüzlerce ağır ihlalini doğrulamıştır. Söz konusu zorluklar varlığını korurken, Kongo hükümeti aşiretçilik, ırkçılık ve yabancı düşmanlığına karşı yeni bir yasa tasarısını yeniden sunmuş, Devlet Başkanı Tshisekedi'nin ise sadece terör ve ihanet suçları için idam cezasının uygulanacağını duyurması, bu suçların nasıl tanımlandığına ilişkin endişelere yol açmıştır. Durum vahametini korumakta, silahlı gruplar ve devlet kuvvetlerinin işlediği ihlallere ilişkin soruşturmalar sürmektedir.

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Al Jazeera, Bölgedeki güçler ateşkes girişimlerini yoğunlaştırırken Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde çatışmalar yeniden baş gösterdi, 25 Mart 2025:**

<https://www.aljazeera.com/news/2025/3/25/dr-congo-sees-renewed-fighting-as-regional-peace-efforts-falter>

Ruanda destekli M23 isyancıları ve hükümet yanlısı savaşçılar, bölgedeki arabulucuların iç savaşı durdurma girişimlerine rağmen Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda çatışmıştır. Doğu Afrika Topluluğu ve Güney Afrika Kalkınma Topluluğu bloklarının 24 üyesinin, etkisini yitiren ateşkes girişimlerini yeniden canlandırma amacıyla gerçekleştirdiği çevrimiçi görüşmeden bir gün sonra isyancılar, 25 Mart 2025 Salı günü, Kuzey ve Güney Kivu'da, Wazalendo adıyla bilinen hükümet yanlısı savaşçılarla çatışmıştır.

İsyancıların Kuzey Kivu'nun stratejik önem taşıyan Walikale kasabasından çekilmesi yönündeki anlaşmayı ihlal etmesi nedeniyle çatışmalar, 24 Mart 2025 Pazartesi günü tekrar tırmanmıştır. Yerel bir sivil toplum aktivisti Muhindo Tafuteni, Reuters haber ajansına, Kuzey Kivu'daki 25 Mart 2025 Salı tarihli çatışmaların, Kongo ve Uganda sınırından geçen Edward Gölü kıyılarının yakınında yaşandığını söylemiştir.

- **Al Jazeera, M23 isyancıları, barışa yönelik bir adım olarak Walikale'den çekilecek, 22 Mart 2025:**

<https://www.aljazeera.com/news/2025/3/22/drc-m23-rebels-to-withdraw-from-walikale-in-peace-gesture>

23 Mart Hareketi'nin (M23) de dahil olduğu bir isyancı ittifakının belirttiği üzere, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda saldırı düzenleyen M23 isyancıları, geçtiğimiz hafta ele geçirdikleri Walikale kasabasından, çatışmayı ele alma girişimlerine destek olarak geri çekilecektir.

Kongo Nehri İttifakı, 22 Mart 2025 tarihli bir açıklamada "kuvvetleri Walikale ve çevre bölgelerden çekerek yeniden konumlandırma" kararı aldığını belirtmiştir. Demokratik Kongo Cumhuriyeti

hükümeti, M23'ün, bu hafta Kongolu yetkililerle gerçekleştirilmesi Angola'da planlanan görüşmelerden liderlerinin bir kısmına ve Ruandalı yetkililere uygulanan Avrupa Birliği yaptırımları nedeniyle son anda çekilmesinin ardından bu gelişmenin, somut eyleme dönüşmesini umduklarını ifade etmiştir. İttifak, hükümet ordusu tarafından şüpheyle karşılanan açıklamada geri çekilme kararının, Şubat ayında ilan edilen ateşkes doğrultusunda, barış girişimlerini desteklemek amacıyla verildiğini aktarmıştır.

Irak

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), *Irak Aylık Güncelleme (Şubat 2025), 24 Mart 2025:***

<https://data.unhcr.org/en/documents/details/115309>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Irak'ın beş vilayetinde, 200'den fazla Suriyeli mülteci ve sığınmacıyla, Suriye'ye dönmeye ilişkin düşüncülerini öğrenmek amacıyla odak grup görüşmeleri ve bireysel görüşmeler gerçekleştirmiştir. Çoğu katılımcı, kuzeydoğu Suriye'deki istikrarsız güvenlik durumuna, temel hizmet eksikliğine ve iş imkanlarının yetersizliğine ilişkin endişelerini ifade etmiştir. Söz konusu faktörler, geri dönme niyetinin düşük olmasına yol açmaktadır. Geniş çaplı istikrarsızlık nedeniyle, Şam gibi nispeten daha güvenli bölgelere geri dönüşe şüpheyle yaklaşılmaktadır. Pasaport ya da seyahat belgesi edinmedeki zorluklar, vize ihlalleri ve seyahat ücretlerinin yüksekliği de geri dönüşün önündeki engeller olarak bildirilmiştir. Suriye'de barınma ve eğitimin devam etmesi ihtiyacı da sıklıkla dile getirilmiştir. Bu analiz, Ocak 2025'te gerçekleştirilen bölgesel niyet anketi için tamamlayıcı niteliktedir ve Irak'taki Suriyeli mültecilerin yaklaşık %12'sinin önümüzdeki 12 ay içerisinde ülkelerine geri dönmeyi düşünebileceğini ortaya koymaktadır. Kuzeydoğu Suriye'den yeni gelen Iraklılar için Al-Amal Merkezi'nde gerçekleştirilen hukuki ihtiyaçlar değerlendirmeleri, geri dönen çoğu kişinin genellikle ulusal Birleşik Kimlik Kartı olmak üzere en az bir vatandaşlık belgesinin eksik olduğunu tespit etmiştir.

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Irak'ta Barışı Sağlama Merkezi (EPIC), *Irak Güvenlik ve İnsani İzleme (ISHM): 20 – 27 Mart 2025, 27 Mart 2025:***

<https://enablingpeace.org/ishm487/>

22 Mart 2025 tarihinde, Irak askeri kaynakları, Yezidi topluluğu liderleri ve kıdemli ordu komutanlarının, Sincar'da gerilimin düşürülmesi yönünde anlaşmaya vardığını belirtmiştir. Askerlerin ve Sincar Direniş Birimleri (YBS) savaşçıların sahipliği konusunda yoğun anlaşmazlıkların yaşandığı bölgede çatışmaya girmesinin, beş savaşçının, bir sivil kaçırıldıkları gerekçesiyle tutuklanmasının ardından gerginlikler artmıştır. En az dört asker ve iki YBS savaşçısı da yaralanmıştır. YBS, suçlamaları "asılsız iddialar" olarak reddederken YBS destekçileri protestolar düzenlemiş, tutuklanan YBS üyelerinin serbest bırakılması için şehir merkezinde bir protesto kampı kurmuştur. Gerilimin düşürülmesi anlaşmasına protestoların bitirilmesine karşılık şehir merkezinde konuşlandırılan ek ordu birliklerinin geri çekilmesinin dahil olduğu bildirilmiştir. 26 Mart 2025 tarihinde, Meysan vilayetinin başkenti Amara'nın al-Mualimeen mahallesinde, Iraklı bir hakimin evinin önünde bir el yapımı patlayıcı cihaz (EYP) patlamıştır. Patlama, hedef alınan binada ve yakınındaki yapılarda ciddi hasara yol açsa da can kaybı bildirilmemiştir. 27 Mart 2025 tarihinde, Vasit vilayetinin al-Battar kasabasında, eski bir havan topu olduğu düşünülen bir patlayıcı savaş kalıntısı infilak etmiştir. Patlamada, patlayıcı cihazın içinde bulunduğu hurda metali toplamaya çalışan genç bir adam hayatını kaybetmiştir.

24 Mart 2025 tarihinde, Iraklı yetkililer, merkez Bağdat'ta dört Suriyeliyi, sosyal medyayı El-Nusra Cephesi'ni ve Irak'ın terör örgütü olarak kabul ettiği diğer grupları "tanıtmak ve övmek" için kullandıkları gerekçesiyle tutuklamıştır. Söz konusu Suriyeliler, yargılanmak üzere ihtisas mahkemelerine gönderilmiştir.

İran

Devlet Kurumları

- **Alman Federal Göç ve Mülteciler Dairesi (BAMF), İltica ve Göç Bilgi Merkezi Bilgilendirme Notları, 24 Mart 2025:**

https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Behoerde/Informationszentrum/BriefingNotes/2025/briefingnotes-kw13-2025.pdf?__blob=publicationFile&v=3

23 Mart 2025 tarihinde basında yer alan haberlere göre 21 Mart 2025 tarihinde, ülke çapındaki İran Yeni Yılı (Nevruz) katılan birden fazla kişi tutuklanmıştır. Fars, Razavi Horasan ve Kürt eyaletleri dahil olmak üzere en az üç eyalette tutuklamalar yaşandığı, eyalet savcılıkları tarafından bildirilmiştir. Tutuklamaların arkasında hakarete bulunma ve kamu düzenini bozma, İslami normları ihlal etme gibi suçlar olduğu bildirilmiştir. Bazı törenlerde, tarihi alanlarda hükümet karşıtı sloganlar atıldığı söylenmektedir. Sosyal medyada dolaşan videolar, kadınların kutlamalara zorunlu başörtüsü olmadan katıldığını göstermektedir. Kürt eyaleti savcılığının, gözaltına alınan kişilerin rejim karşıtı propaganda yapan ve grup ve örgütlerle bağlantıları olan protesto liderleri olduğunu belirtirken söz konusu grup ve örgütler hakkında detay vermemiştir. A Norveç merkezli bir Kürt insan hakları grubu, 24 Mart 2025 tarihinde, Kürt eyaletinde altı çocuk dahil en az 41 kişinin tutuklandığını bildirmiştir. Bu bilgi, bağımsız olarak doğrulanamamıştır. Nevruz kutlamaları, İran ve diğer Orta Doğu ülkelerindeki en önemli kültürel etkinliklerden biridir. İran anayasasına göre Nevruz kutlamaları için resmi izin alınması gerekmemektedir. Buna rağmen hükümet, kutlamaları özellikle de Kürt nüfusunun bulunduğu eyaletlerde celp, tehditler ve geçici tutuklamalar yoluyla baltalamaya çalışmaktadır. Bunun ana nedeni olarak kutlamaların İslam öncesine dayanan bir gelenek olmasıdır.

Medya

- **IranWire, İran Öğretmenler Sendikası Aktivist, Üç Yıl Hapis Cezasına Çarptırıldı, 24 Mart 2025:**

<https://iranwire.com/en/women/139939-iranian-teachers-union-activist-sentenced-to-three-years-in-prison/>

Bir İran mahkemesi, Kazvinli okul müdürü ve öğretmenler sendikası aktivisti olan Kobra Taherkhani'yi, siyasi suçlar nedeniyle üç yıl hapis cezasına çarptırmıştır. Kazvin Devrim Mahkemesi İkinci Dairesi, Taherkhani'yi Instagram hesabında paylaştığı içerikler ve Devrim Muhafızları Kazvin İstihbarat Dairesinin bir raporu doğrultusunda "Hamaney'e hakaret" ve "İslam Cumhuriyeti aleyhinde propagandadan" suçlu bulmuştur. Hapis cezasının yanında mahkeme, Taherkhani'ye üç yıl seyahat yasağı getirmiştir. Hengaw İnsan Hakları Örgütü'ne göre Aralık 2024'te, Devrim Muhafızları istihbarat ajanları tarafından evinde tutuklanmıştır ve tutuklanışından bu yana Devrim Muhafızları nezaretindedir.

- **IranWire, Kürt Kadın Hakları Aktivistleri, Tutuklanmalarının Ardından Hücre Hapsinde Tutuluyor, 24 Mart 2025:**

<https://iranwire.com/en/women/139938-kurdish-womens-rights-activists-held-in-isolation-after-international-womens-day-arrests/>

Dünya Kadınlar Günü etkinlikleriyle bağlantılı iki Kürt sivil toplum aktivisti, Senendec Merkez Cezaevi'ndeki hücrelere sevk edilmiştir ve dış dünyayla hiçbir şekilde bağlantı kurmalarına izin verilmemektedir. Sakkızlı olan ancak Senendec'te yaşayan 45 yaşındaki Leila Pahaei ve Senendecli 45 yaşındaki Baran Saeidi, 10 Mart 2025 tarihinde tutuklanmıştır. Her iki kadının da kamera önünde

itirafta bulunmaya zorlandığı bildirilmiştir. Hengaw İnsan Hakları Örgütü'nün bildirdiği üzere, daha önce de Kadın, Yaşam, Özgürlük hareketinde yer aldıkları için aktivistlerin hukuki temsile erişimi engellenmektedir. Geçtiğimiz haftadan bu yana, Senendec Merkez Cezaevi'nin kadınlar koğuşundaki hücrede tutulmakta, aileleriyle iletişime geçmelerine izin verilmemektedir. Pashaei ve Saeidi, Uluslararası Kadınlar Günü kutlamalarına katılmalarının ardından, Senendec ve Dehgulan'da Kürt kadın hakları aktivistleri Soheila Motaei ve Soma Mohammadzadeh ile birlikte tutuklanmıştır.

İstihbarat Birimi ajanları, kadınları gözaltına alarak Senendec'teki gözaltı tesisine götürmüştür. Motaei, 17 Mart 2025 tarihinde kefaletle serbest kalırken Mohammadzadeh ise 19 Mart 2025 tarihinde serbest bırakılmıştır. Her iki kadın da yargı süreçlerinin tamamlanması beklenirken geçici olarak serbest bırakılmıştır.

- **Rudaw, Urumiye'de Kürt karşıtı sloganlar, etnik gerginlik endişesine yol açıyor, 23 Mart 2025:**

<https://www.rudaw.net/english/middleeast/iran/230320251>

İranlı yetkililer, Batı Azerbaycan'nın Urumiye kentinde, 22 Mart 2025 Cumartesi günü Alevilerin gerçekleştirdiği bir dini toplanmada Kürt karşıtı sloganlar atılmasının ardından etnik gerginlikleri tetiklemekten tek bir kişiyi sorumlu tutmuştur. Olay, Urumiye'de yaklaşık 150,000 Kürdün katıldığı Kürt yeni yılı Nevruz kutlamalarının ardından yaşanmıştır. Yarı resmi Mehr Haber Ajansı'nın aktardığı üzere Batı Azerbaycan Polis Bilgi Merkezi, "vatandaşlara karşı kışkırtma ve hakarete bulunmuş bir kişinin" tutuklandığını açıklamıştır.

Toplanmanın sosyal medyada yayılan görüntülerinde kalabalığın, "Urumiye Türklere ait ve Türk kalacak... Hiçbir Kürt, bir Türk izin vermezse buradan geçemez" ve "Azerbaycan, Hamaney'den [İran Yüce Lideri Ayetullah Ali Hamaney] hiçbir zaman ayrılmayacak," gibi sloganlar attığı görülmektedir. Kalabalık ayrıca, Ocak 2014 tarihine kadar Hamaney'in Batı Azerbaycan Eyaleti temsilciliğini ve Urumiye Cuma namazı imamlığını yapan tartışmalı imam Gholamreza Hassani'ye gönderme yaparak "Hasani, Türkleri destekleme zamanı geldiğinde neredesin?" şeklinde slogan atmıştır.

Araştırma Kurumları

- **Savaş Çalışmaları Enstitüsü (ISW), İran Güncellemesi, 24 Mart 2025, 24 Mart 2025:**

<https://www.understandingwar.org/backgrounder/iran-update-march-24-2025>

İranlı yetkililer, hükümet karşıtı protestoları ve ifadeleri baskılamak için en az üç vilayette onlarca İranlıyı tutuklamıştır. 20 Mart 2025 tarihinde, İranlı şair Firdevsi'nin, Razavi Horasan eyaletinin Meşhed kenti yakınlarındaki mezarı başında toplanan kalabalık, rejim karşıtı sloganlar atmıştır. Meşhed valisi, "aykırı sloganlar" attıkları gerekçesiyle 15 kişinin tutuklandığını doğrulamış ve bu yasal sonuçlarla karşı karşıya kalacaklarını belirtmiştir. Fars vilayeti sakinleri, 20 Mart 2025 tarihinde, Şiraz'ın Hafezieh kentinde toplanmıştır. Pek çok kadının zorunlu başörtüsü olmadan katıldığı toplanmada bazı katılımcılar dans etmiş ve monarşi yanlısı sloganlar atmıştır. Kürt eyaleti Başsavcısı da 23 Mart 2025 tarihinde yedi kişinin tutuklandığını belirterek bu kişileri, Nevruz kutlamaları kisvesi altında devlet karşıtı faaliyetler yürütmekle suçlamıştır. Başsavcı, şüphelilerin "örgüt bağlantıları" olduğunu ve propaganda yayıp dini hassasiyetlere hakaret etmeyi amaçladıklarını iddia etmiştir. Bağımsız insan hakları grubu Hengaw, tutuklamaların üçünü doğrulamıştır ancak suçlamaların niteliği hala netlik kazanmamıştır. Nevruz kutlamaları sırasında yaşanan tutuklamalar, rejimin rejim karşıtı protestolara dönüşebilecek toplanmalara karşı korkusunun derinleştiğini ortaya koymaktadır.

Orta Afrika Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), *Sudan'da Durum: UNHCR Kurum Dışı Güncellemesi 22 Mart 2025, 22 Mart 2025:***

<https://data.unhcr.org/en/documents/details/115496>

Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki Sudanlı mültecilerin çoğunluğuna ev sahipliği yapan Vakaga, Bamingui Bangoran, Haute Kotto ve Ouaka bölgelerinde yollardaki ve ilçelerdeki güvenlik durumuna işkence, insanlık dışı muamele, saldırı, darp, mala ey koyma eylemleri gerçekleştiren silahlı adamların işlediği insan hakları ihlalleri hakimdir.

Quandja-Kotto bölgesinde, Orta Afrika Silahlı Kuvvetleri (FACA) ve müttefiki kuvvetler tarafından, Bamingui-Bangoran'daki Ndélé'ye 125 kilometre mesafedeki Ngarba kasabasının dış kesimlerindeki silahlı unsur pozisyonlarına bir haftadır devam eden ortak bir operasyon düzenlendiği bildirilmiştir. Sivillerin hareketlerini kısıtlayan silahlı unsurlara karşı askeri tarama operasyonları da sürdürülmektedir. İnsani yardım çalışanları, FACA ve müttefiki kuvvetlerin, serbest hareketleri kolaylaştırmayı hedefleyen ortak operasyonları boyunca hareketlerini askıya almıştır ve Ulusal Seçim Makamı (ANE), seçim listesine kayıt faaliyetlerine devam etmektedir.

Somali

Devlet Kurumları

- **Amerika Birleşik Devletleri Afrika Komutanlığı (AFRICOM), ABD Kuvvetleri, IŞİD – Somali’yi Hedef Alan Bir Saldırı Düzenledi, 25 Mart 2025:**

<https://www.africom.mil/pressrelease/35764/us-forces-conduct-strike-targeting-isis-somalia>

25 Mart 2025 tarihinde, ABD Afrika Komutanlığı (AFRICOM), Federal Somali Hükümeti ile koordinasyon içerisinde Irak-Şam İslam Devleti – Somali’ye (IŞİD – Somali) yönelik birden fazla hava saldırısı gerçekleştirmiştir. Hava saldırıları, Somali’nin Goma Dağları çevresinde gerçekleştirilmiştir. AFRICOM’un ilk değerlendirmesi, birden fazla IŞİD – Somali savaşçısının öldürüldüğü ve sivillerin zarar görmediği yönündedir.

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ), Somali: Mogadişu’daki Bombalı Eş-Şebab Saldırısında Bir Gazeteci Hayatını Kaybetti, 24 Mart 2025:**

<https://www.ifj.org/media-centre/visuals/detail/somalia-journalist-killed-in-al-shabaab-bomb-attack-in-mogadishu/category/press-releases>

Eş-Şebab terör örgütü tarafından 18 Mart 2025 tarihinde, Mogadişu’nun Hamar Jajab ilçesinde gerçekleştirilen bombalı saldırıda hayatını kaybedenler arasında Mohamed Abukar Mohamed de bulunmaktadır. Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ), ortağı Ulusal Somalili Gazeteciler Sendikası’na (NUSOJ) katılarak bu hain saldırıyı kınarken her iki kuruluş da 2025 yılında öldürülen ilk gazeteci olan Mohamed’in yasını tutmaktadır.

Sirta TV için çalışan bir serbest gazeteci olan Mohamed Abukar Mohamed, işe gittiği sırada patlamanın hedefi olmuştur. Patlama sonucunda, Mohamed’in içinde bulunduğu bina yıkılmıştır. Terör örgütü Eş-Şebab, Somali Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud’un Mogadişu’nun Hamar Jajab ilçesinden geçmekte olan konvoyunu hedef alan saldırının sorumluluğunu üstlenmiştir.

Medya

- **France 24, Somali’de Eş-Şebab cihatçı grubunun yeniden güçlenmesine yönelik endişeler artıyor, 27 Mart 2025:**

<https://www.france24.com/en/live-news/20250327-fears-mount-over-resurgence-of-al-shabaab-jihadists-in-somalia>

El-Kaide ile bağlantılı cihatçı grup, hükümet ve uluslararası ortaklarının askeri taarruzuyla 2022 ve 2023 yıllarında savunma pozisyonuna geçmiştir. Ancak analiz uzmanları, ABD ve Afrika Birliği desteğinin git gide istikrarsız bir görünüm aldığı bu dönemde kazanımların tersine dönebileceği uyarısında bulunmaktadır.

Grup, başkent Mogadişu’nun iki yanında konumlanmış kıyı bölgeleri olan Orta ve Aşağı Şabel’de kilit bölgeleri ele geçirmiştir. 18 Mart 2025 tarihinde, Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud’un konvoyunu son anda iskalayan bir bombalı saldırı ise Eş-Şebab’ın, başkentten kendisinde de bir kez daha büyük risk teşkil ettiğini ortaya koymaktadır.

26 Mart 2025 Çarşamba günü, yetkililer, örgütün Orta Şabel’e kilit önem taşıyan bir kasaba olan Masaajid Cali’nin kontrolünü ele geçirdiğini belirtmiştir. Söz konusu gelişme, Cumhurbaşkanının

militanları geri itmeye yönelik yüksel profilli bir girişim kapsamında bölgeyi ziyaret etmesinden günler sonra yaşanmıştır.

- **The Somali Digest, Eş-Şebab, Mogadişu Banliyölerindeki Kontrolünü Sıkılaştırıyor, 24 Mart 2025:**

<https://thesomalidigest.com/al-shabab-tightens-grip-around-mogadishu-suburbs/>

Eş-Şebab militan örgütünün, başkent Mogadişu çevresindeki kontrolünü sıkılaştırmasıyla güney Somali'nin güvenlik krizi hızla yoğunlaşmaktadır. Yıllarca süren uluslararası desteğe ve milyarlarca varan yardımlara rağmen Federal Somali Hükümeti, ayaklanmacı tehditle mücadelede hala yetersizdir. Hükümetin kararlı biçimde eylem alamayışı ya da bu yöndeki isteksizliği, aşırılıkçılıkla mücadelede yetkinliği, öncelikleri ve kararlılığı konularında şüphelere yol açmaktadır.

Son haftalarda, Eş-Şebab, özellikle Mogadişu-Balcad ve Mogadişu-Afgoi yolları olmak üzere Mogadişu'ya giden kilit ikmal yollarına dinmek bilmeyen saldırılar düzenlemiştir. Bu pusular ve vurkaç saldırıları, mal ve insan akışını etkilemiş, hükümeti militanların peşinden gitmek üzere çok sayıda birlik konuşlandırmak zorunda bırakmıştır. Eş zamanlı olarak Eş-Şebab, altı yıldan uzun süredir hükümet kontrolünde olan Sabid ve Bariire'deki köprüler de dahil olmak üzere Şabel Nehri'ne kurulu stratejik köprülerin kontrolünü ele geçirmiştir. Hayati önem taşıyan bu geçiş noktalarının kontrolünü ele geçirmek örgüte, savaşçıları ve mallarını kolaylıkla hareket ettirme özgürlüğü sağlarken yakındaki kasabalar ve köyler için tehdit oluşturmaktadır.

- **Garowe Online, Somali Kuvvetleri, Eş-Şebab Faaliyetleri Devam Ederken Mogadişu-Afgoye Otoyolunun Güvenliğini Sağlamak İçin Konuşlandırıldı, 22 Mart 2025:**

<https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somali-forces-deployed-to-secure-mogadishu-afgoye-highway-amid-al-shabaab-activity>

Bölgede Eş-Şebab militanlarının faaliyetlerinde artış yaşandığına ilişkin raporların ardından 21 Mart 2025 Cuma günü, Somali hükümeti, başkent Mogadişu ile Aşağı Şabel bölgesindeki tarım kasabası Afgooye'yi bağlayan stratejik otoyolda ek güvenlik kuvvetleri konuşlandırmıştır.

Güvenlik yetkilileri, Xaawo Cabdi, Lafoole ve Ceelasha Biyaha dahil olmak üzere yol üzerinde bulunan pek çok köyde, hafta boyunca Eş-Şebab savaşçılarının görüldüğünü doğrulamıştır. Militanların, yoldaki araçları aradığının görülmesi, örgütün Mogadişu'ya sızma girişiminde bulunabileceğine yönelik endişelere yol açmıştır. Artan güvenlik tehdidine karşılık Somali kuvvetleri, düzeni yeniden tesis etmek ve kritik önem taşıyan yolu güvence altına almak için geniş çaplı operasyonlar başlatmıştır.

Bununla birlikte, Eş-Şebab, Mogadişu'nun yaklaşık 65 kilometre güneybatısındaki Bariire kasabasında gerçekleşen ölümcül saldırının sorumluluğunu üstlenmiştir. Örgüte göre savaşçıları, kasabayı Cuma gününün erken saatlerinde basarak çok sayıda can kaybına yol açmıştır. Ancak bölge yetkilileri, olay üzerine resmi bir açıklamada henüz bulunmamıştır. Bariire ve çevre bölgeler, militan örgütün hayati altyapı unsurlarını hedef alması nedeniyle Eş-Şebab ve hükümet kuvvetleri arasındaki çatışmalara sıklıkla tanıklık etmektedir.

Sudan

Medya

- **The New Humanitarian, *Sudan’da RSF vahşeti, toplu tahliye ve karşılıklı yardımın diğer yüzü, 27 Mart 2025:***

<https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2025/03/27/rsf-atrocity-mass-evacuation-and-another-side-mutual-aid-sudan>

En çok aşevleri kurmalarıyla tanınan yerel gönüllüler, savaşın başlangıcında Sudan çapında mahalle temelli acil durum odaları ve diğer türden karşılıklı yardım kolektifleri kurmuşlar, uluslararası yardım gruplarının erişim kısıtlamaları ve artan güvensizlik nedeniyle yetersiz kaldığı noktalarda devreye girmişlerdir. Aylarca süren vahşetin ardından gönüllüler, yerinden edilen kişilere destek sağlamaya devam ederken diğerleri, paramiliter gruba karşı son haftalarda yürütülen geniş çaplı operasyon kapsamında ordunun kontrolünü yeniden ele aldığı El Cezire eyaletine geri dönmektedir. Ancak, Sudan’daki yerel yardım gruplarının bel bağladığı yardımların ABD tarafından askıya alınmasından kaynaklanan insani yardım fon kesintileri, pek çok gönüllüyü insanlara yardım ulaştırmalarını sağlayan kaynaklardan yoksun bırakmıştır.

Acil durum odalarından bir gönüllüye göre gönüllüler, sivilleri tahliyelerin herhangi bir grup tarafından organize edilmediğini ve sivil liderliğindeki girişimler olduğunu belirtmeleri yönünde tembihlemiştir. Bunun sebebi, yardım gruplarının çatışma taraflarınca sıklıkla ve asılsız şekilde rakip tarafı desteklemekle suçlamasıdır. The New Humanitarian’a konuşan gönüllü, “Mümkün olduğunda tarafsız kaldık,” açıklamasında bulunmuştur. “İletişimlerimiz, faaliyetlerimizin tamamıyla insani yardım odaklı olduğunu vurgulamakla sınırlı kalmıştır. Bunun amacı, sivillerin güvenliğini korumaktır.”

- **British Broadcasting Corporation (BBC), *Sudan genelkurmay başkanı, ordunun Hartum’un kontrolünü tamamen ele aldığını söylüyor, 26 Mart 2025:***

<https://www.bbc.com/news/articles/cx2g0ppj9lyo>

Sudan genelkurmay başkanı Korgeneral Abdülfettah el-Burhan, Hartum’un ordu tarafından geri alınmasından sadece birkaç saat sonra şehrin uluslararası havalimanına inerek cumhurbaşkanlığı sarayını ziyaret etmiştir. Mutlak gücün ve egemenliğin güçlü bir sembolü olan sarayda etrafını coşkulu tezahüratlarda bulunan askerler saran Burhan, başkentin paramiliter Hızlı Destek Güçleri’nden (RSF) “kurtarıldığını” ilan etmiştir.

Bunun, Burhan’ın savaşın neredeyse iki yıl önceki başlangıcından bu yana cumhurbaşkanlığı sarayına ilk gelişi olduğu düşünülmektedir. Bir ordu sözcüsü de birliklerin Büyük Hartum bölgesini oluşturan üç şehri birbirine bağlayan tüm Nil Nehri köprülerini ve örgütün güney Hartum’daki üssü olan Jebel Awliya’daki bir ordu kampını geri aldığını belirtmiştir.

- **British Broadcasting Corporation (BBC), *Sudan ordusu, Darfur’daki bir pazar alanına düzenlediği hava saldırısında yüzlerce kişiyi öldürmekle suçlanıyor, 26 Mart 2025:***

<https://www.bbc.com/news/articles/ckgz5kxy8d2o>

Bir Sudan savaş gözlemcisi, Sudan ordusunu, 24 Mart 2025 Pazartesi günü, ülkenin batısındaki Darfur bölgesinde bulunan bir pazar alanına hava saldırısı düzenleyerek yüzlerce kişinin ölümüne yol açmakla suçlamıştır. Nisan 2023’te başlayan Sudan iç savaşında tarafların işlediği ihlalleri belgeleyen Acil

Durum Avukatları grubu, Tur'rah pazarının bombalanmasının "korkunç bir katliam" olduğunu ve yüzlerce kişinin ölümüne yol açtığını belirtmiştir.

Sosyal medyada, bir kısmı Darfur'un çoğunluğunu kontrol eden ordunun rakibi paramiliter grup Hızlı Destek Güçleri (RSF) tarafından paylaşılan videolar, pazar tezgahlarından geriye kalan dumanlı yıkıntıları ve yanarak tanınamaz hale gelmiş cesetleri göstermektedir. Bir ordu sözcüsü, sivillerin hedef alındığını inkar ederek sadece meşru düşman hedeflerine saldırıldığını belirtmiştir.

Araştırma Kurumları

- **Savaş Çalışmaları Enstitüsü (ISW), Afrika Dosyası, 27 Mart 2025: SAF Hartum'u Geri Aldı; Burundi ve Ruanda Arasında Gerginlikler, 27 Mart 2025:**

<https://understandingwar.org/backgrounders/africa-file-march-27-2025-saf-liberates-khartoum-burundi-and-rwanda-tensions>

Sudan Silahlı Kuvvetleri (SAF), merkez Hartum'un kontrolünü tamamen geri almıştır ve genel Hartum bölgesinde geriye kalan Hızlı Destek Güçleri (RSF) birliklerini temizlemektedir. Bu, SAF için oldukça büyük bir askeri zaferdir. Rusya, Birleşik Arap Emirlikleri ve İran, hem SAF'a hem de RSF'ye, her iki tarafın da Hartum için verilen savaşta kullandığı silahlar göndermiştir. Hartum'u kaybeden RSF, ülkenin batısındaki kontrolünü güçlendirmek ve fiili olarak ülkenin geri kalanından ayrılmak için batı Sudan'da orduyu mağlup etme girişimlerini yoğunlaştırmıştır.

SAF, yüzlerce RSF savaşçısının şehirden tek çıkışları olan Jebel Awliya Köprüsü'nden Beyaz Nil eyaletine geçtiği güneybatı Hartum'da geriye kalan RSF unsurlarının etrafını kuşatmıştır. RSF'nin, Hartum'un Nil Nehri'nin batı kıyısındaki kardeş şehri Omdurman'da da konumları bulunmaktadır. RSF, iç savaşın başlangıcından yana bu konumları, başkent bölgesinde SAF'a karşı bombardımanlar ve insansız hava aracı saldırıları düzenlemek için kullanmıştır. Geçtiğimiz hafta SAF, Omdurman'da bazı bölgeleri RSF'den geri almıştır.

Yasal Uyarı:

Mevcut derleme, seçili ülkelerin vatandaşlarına yönelik mülteci statüsü belirlemeye ilişkin hususlarda UNHCR Türkiye tarafından toplanan menşe ülke bilgilerini (MÜB) derlemektedir.

Derleme kamuya açık bilgilere, çalışmalara ve yorumlara dayanmaktadır. Derleme açıklayıcı nitelikte olmakla birlikte ne kamuya açık alanda mevcut olan bilgilerin tamamını kapsamakta ne de insan hakları koşullarına ilişkin genel bir rapor olması amaçlanmaktadır. Rapor, herhangi bir bireysel mülteci talebinin esasları konusunda nihai değildir. Tüm kaynaklar alıntılanmış ve tamamıyla referans verilmiştir. Kullanıcılar alıntı yapılan belgelerin tam metnine bakmalı ve bireysel başvurulardan kaynaklanan belirli araştırma konularına atıfta bulunarak kaynak materyalin güvenilirliğini, ilgililiğini ve güncelliğini değerlendirmelidir.